

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในการก่อรูปความหมายชีวิตเมื่อเผชิญความตายในหนังสือ สู้ดิวะ*

THE CONCEPTUAL METAPHORS IN THE CONSTRUCTION OF
LIFE MEANING IN THE FACE OF DEATH IN SOO DI WA

รัชตา มาอากาศ

Ratchata Maakat

คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พิษณุโลก ประเทศไทย

Faculty of Business Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna, Phitsanulok, Thailand

Corresponding author E-mail: natayu_m@hotmail.com

Tel: 061-536-2647

บทคัดย่อ

บริบทของความเจ็บป่วยรุนแรงและการตระหนักรู้ถึงภาวะความตาย มนุษย์จำเป็นต้องปรับความเข้าใจต่อชีวิตเพื่อตอบสนองต่อวิกฤตของการดำรงอยู่ การศึกษาส่วนใหญ่มักอธิบายประสบการณ์ดังกล่าวในมิติทางจิตวิทยาหรือวรรณกรรม ขณะที่การศึกษาบทบาทของอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในฐานะกลไกทางความคิดที่ใช้สร้างความหมายของชีวิตยังมีจำกัด งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ที่ปรากฏในหนังสือ สู้ดิวะ ผ่านการวิเคราะห์เชิงวาทกรรมร่วมกับกรอบแนวคิดอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ วิเคราะห์ทั้งหมด จำนวน 17 บท โดยคัดเลือกข้อมูลอุปลักษณ์แบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อความที่สะท้อนการให้ความหมายเกี่ยวกับชีวิต ความเจ็บป่วย ความหวัง เวลา การยอมรับความตาย เป็นข้อความที่ปรากฏการใช้ภาษาเชิงอุปลักษณ์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ความคิด และการสร้างความหมายของชีวิตเมื่อเผชิญความตาย ผลการศึกษาพบว่า “สู้ดิวะ” ปรากฏ อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์สำคัญ ได้แก่ “ความเจ็บป่วย คือ สงคราม” “ความหวัง คือ พลัง” “เวลา คือ ทรัพยากร” และ “การยอมรับ คือ ความสงบ” ซึ่งอุปลักษณ์เหล่านี้ทำหน้าที่เป็นกรอบทางปัญญาเพื่อจัดระเบียบความเข้าใจเกี่ยวกับ ความเจ็บป่วย ความทุกข์ และความตาย ผ่านประสบการณ์คุ้นเคย สะท้อนการมองชีวิตในฐานะการต่อสู้ โอกาสที่มีจำกัด และสิ่งที่ยังคงมีคุณค่าแม้เผชิญความทุกข์ กล่าวโดยสรุป คือ อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์มิได้ทำหน้าที่เพียงเป็นกลวิธีทางภาษาเพื่อสื่อสารประสบการณ์เท่านั้น หากแต่เป็นกลไกสำคัญในการกำหนดวิธีคิด การรับรู้ และการสร้างความหมายของชีวิตภายใต้เงื่อนไขความเจ็บป่วยและความตาย ถือเป็นกลไกทางบริหารที่ช่วยเปลี่ยนผ่านมุมมองของผู้ป่วยจากการปฏิเสธไปสู่การยอมรับความตายอย่างสงบ

คำสำคัญ: อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์, การวิเคราะห์เชิงวาทกรรม, ความหมายของชีวิต, ความตาย, สู้ดิวะ

Abstract

In the context of severe illness and the are likely to advanced use of collocation, human beings must restructure their understanding of life to respond to existential crises. However, most previous studies have predominantly examined this experience through psychological or literary lenses, leaving a gap in research regarding the role of conceptual metaphors as cognitive mechanisms for constructing the meaning of life. This qualitative research aims to investigate The Conceptual Metaphor used in The book Soo Di Wa discourse analysis informer within The frame by Conceptual Metaphor Theory. The study illuminates the relationship between language, cognition, and the construction of life's meaning when facing death. The findings reveal that the book prominently features key conceptual metaphors, including "Illness is War," "Hope is Power," "Time is a Resource," and "Acceptance is Peace." These metaphors serve as cognitive frameworks that organize the understanding of illness, suffering, and death through familiar human experiences. Furthermore, they reflect a worldview that perceives life as a battle, a finite opportunity, and an entity that retains its value even amidst profound suffering. In conclusion, Conceptual metaphors function not merely as linguistic devices to communicate experiences, but as vital mechanisms that shape thought, perception, and the construction of life's meaning under the conditions of illness, pain and mortality. This research contributes to the expansion of knowledge in conceptual metaphor and discourse studies by highlighting the profound role of language in shaping human worldviews and existential understanding.

Keywords: Conceptual Metaphor, Discourse Analysis, Meaning of Life, Death, Soo Di Wa

บทนำ

มนุษย์รับรู้และทำความเข้าใจโลกผ่านภาษาและระบบโน้ตทัศน์ที่ก่อรูปขึ้นจากประสบการณ์ทางกายภาพ สังคม และวัฒนธรรม ภาษาในฐานะเครื่องมือสำคัญของการสื่อสารจึงมิได้ทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดข้อมูลหรือสะท้อนความคิดที่มีอยู่เดิมเท่านั้น หากเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความหมาย กำหนดกรอบการรับรู้ และจัดระเบียบประสบการณ์ของมนุษย์ โดยเฉพาะประสบการณ์ที่มีลักษณะนามธรรมและซับซ้อน อาทิ ชีวิต เวลา ความเจ็บป่วย และความตาย แนวคิดอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor Theory) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lakoff, G. & Johnson, M. อธิบายว่า อุปลักษณ์มิได้เป็นเพียงกลวิธีทางภาษา หากแต่เป็นกลไกพื้นฐานของระบบความคิดมนุษย์ ใช้ประสบการณ์รูปธรรมในการทำความเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมผ่านกระบวนการถ่ายทอดความหมายระหว่างมโนทัศน์ต้นทางและมโนทัศน์ปลายทาง (Lakoff, G. & Johnson, M., 1980) แนวคิดสะท้อนให้เห็นว่าภาษาและความคิดมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง มีบทบาทสำคัญต่อวิธีที่มนุษย์รับรู้ ตีความ ตอบสนองต่อประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต โดยเฉพาะประสบการณ์เชิงอัตถิภาวะ เช่น ความเจ็บป่วยและความตาย ซึ่งมนุษย์มักใช้ อุปลักษณ์เป็นเครื่องมือในการสร้างความหมายและทำความเข้าใจสิ่งที่ยากต่อการอธิบายโดยตรง

บริบทของความเจ็บป่วยรุนแรงและการเผชิญความตาย การใช้อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ปรากฏอย่างเด่นชัด เนื่องจากความตายเป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ถึงความหมายของการดำรงอยู่ของมนุษย์ มิใช่เพียงการมีชีวิตอยู่ แต่เป็นการดำรงชีวิตอย่างมีสติและรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของชีวิต (พระมหาญยุทธ กนตาโก (เสริมจันทร์), 2562) เมื่อพิจารณางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ในภาษาไทยส่วนมากมุ่งศึกษาตัวบททางการเมือง พุทธปรัชญา สื่อมวลชน ภาษาและวรรณกรรม เช่น การศึกษาคำดำในภาษาไทยตามแนวอรรถศาสตร์พันธุ์และวัจนปฏิบัติศาสตร์ (อรทัย ชินอัครพงศ์, 2557) ศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวทางปฏิบัติต่อความตายในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท (พระสิริปัญญาคุณ และคณะ, 2562) การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ในสำนวนภาษาถิ่น (นรากร ชินพิมาย และพิชญาวี ทองกลาง, 2568) การศึกษาวิเคราะห์พุทธตรรกวิทยากับการพิจารณาความตาย (พระธีรพล ญฐิติโก บัวทอง และคณะ, 2569) แม้งานวิจัยด้านอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ในภาษาไทยจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ความเจ็บป่วย และความตายในตัวบทประเภทการเล่าเรื่องความเจ็บป่วยยังมีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะการศึกษาที่มุ่งวิเคราะห์ว่ามนุษย์ใช้ภาษาและระบบอุปลักษณ์ในการทำความเข้าใจความเปราะบางของชีวิต การเผชิญโรคร้าย และความตายอย่างไร ช่องว่างดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นในการศึกษากลไกทางภาษาที่ใช้ก่อรูปความหมายของชีวิตภายใต้ภาวะวิกฤตของการดำรงอยู่ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ที่ปรากฏในหนังสือ สู้ดิวง ซึ่งเป็นตัวบทประเภทการเล่าเรื่องความเจ็บป่วยที่สะท้อนประสบการณ์การเผชิญโรคมะเร็งระยะรุนแรง โดยมุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมนทัศน์ต้นทาง (Source Domain) และมนทัศน์ปลายทาง (Target Domain) เพื่ออธิบายกระบวนการก่อรูปความหมายชีวิตเมื่อเผชิญความตาย ช่วยขยายองค์ความรู้ด้านภาษาศาสตร์ปริชาน ภาษาไทยศึกษา และการศึกษาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ในบริบทของความเจ็บป่วยและความตายให้มีความลุ่มลึกยิ่งขึ้น

หนังสือ “สู้ดิวง” ของ กฤตไท ธนสมบัติกุล สร้างปรากฏการณ์ปลุกกระแสสังคม โดยจุดประกายให้คนตระหนักถึงคุณค่าของเวลา กล้าตั้งคำถามการใช้ชีวิต และสะท้อนประเด็นปัญหาฝุ่น PM2.5 ในเมืองใหญ่ เนื้อหาของหนังสือถ่ายทอดประสบการณ์ของผู้ป่วยโรคมะเร็งที่ต้องเผชิญกับความเจ็บป่วยรุนแรง ความไม่แน่นอนของชีวิต และความเป็นไปได้ของความตาย ผ่านภาษาที่กระชับ ชัดเจน เปี่ยมพลังทางอารมณ์ ตัวบทจึงมิได้เป็นเพียงบันทึกประสบการณ์ส่วนบุคคล แต่เป็นพื้นที่ทางภาษาที่เผยให้เห็นระบบมนทัศน์เกี่ยวกับการต่อสู้ ความหวัง เวลาคุณค่าของชีวิต และการยอมรับความตาย สะท้อนวิถีคิดและโลกทัศน์ของมนุษย์ภายใต้เงื่อนไขของความทุกข์และความเปราะบางของชีวิต การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ที่ปรากฏ จึงมีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจว่ามนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบประสบการณ์และสร้างความหมายให้แก่ชีวิตอย่างไรเมื่อเผชิญภาวะใกล้ความตาย (กฤตไท ธนสมบัติกุล, 2566)

จากการทบทวนวรรณกรรม นำมาสู่คำถามนำวิจัยว่า ระบบอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ทำหน้าที่อย่างไรในการสร้างและปรับเปลี่ยนความหมายของชีวิตภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดของเวลาและความตาย โดยวิเคราะห์รูปแบบการถ้อยแถลงความหมายระหว่างมนทัศน์ต้นทางและมนทัศน์ปลายทาง อธิบายบทบาทของระบบมนทัศน์ในการก่อรูปความหมายชีวิตเมื่อเผชิญความตาย นำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ความคิด และการรับรู้ประสบการณ์เชิงอัตถิภาวะของมนุษย์ในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย นอกจากนี้ ยังช่วยขยายองค์ความรู้ด้านอุปลักษณ์

เชิงมนทัศน์และวาทกรรมศึกษา ชี้ให้เห็นว่าภาษาไม่ได้ทำหน้าที่เพียงสื่อสารประสบการณ์เท่านั้น แต่เป็นกลไกสำคัญในการเฝ้าระวังความทุกข์ สร้างความหมาย หล่อหลอมโลกทัศน์ของมนุษย์ต่อชีวิตและความตายอย่างลึกซึ้ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ที่ใช้ในการก่อรูปความหมายชีวิตเมื่อเผชิญความตายในหนังสือ สู้ดิวง
2. เพื่ออธิบายการถ้อยความหมายระหว่างมนทัศน์ต้นทางและมนทัศน์ปลายทางของอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ที่ปรากฏในหนังสือ สู้ดิวง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงวาทกรรมเชิงวิพากษ์หรือเชิงปริชาน (Cognitive Discourse Analysis) โดยใช้แนวคิดอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ (Conceptual Metaphor Theory) ของ Lakoff, G. & Johnson, M กล่าวว่า อุปลักษณ์มิใช่เพียงกลวิธีทางภาษา แต่เป็นโครงสร้างทางความคิด (conceptual system) ที่มนุษย์ใช้ทำความเข้าใจโลก ถ้อยความมนทัศน์ต้นทาง (Source Domain) ไปยังมนทัศน์ปลายทาง (Target Domain) เพื่ออธิบายแนวคิดที่เป็นนามธรรมผ่านประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม (Lakoff, G. & Johnson, M., 1980) เป็นกรอบแนวคิดหลักในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยศึกษาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ที่ใช้ในการก่อรูปความหมายชีวิตเมื่อเผชิญความตายในหนังสือ สู้ดิวง ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย คือ หนังสือ สู้ดิวง ซึ่งเป็นงานเขียนเชิงประสบการณ์เกี่ยวกับการเผชิญความเจ็บป่วยร้ายแรง ความไม่แน่นอนของชีวิต และความตายของนายแพทย์ กฤตไท ธนสมบัติกุล

กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยเลือกใช้อ้างอิงจากเนื้อหาทั้งหมด จำนวน 17 บท ได้แก่ บทนำ, อยู่มาวันหนึ่ง, ผมชื่อ 'ไท', ส่องจ้องมะเร็ง, อีกหกก่อนในสมอง, ทำไมต้องเป็นผม, เราเป็นคนธรรมดาครับ, วังดิวง, สวัสดิ์ปีใหม่ครับ, ถ้าวันนี้เป็นวันสุดท้ายของชีวิตจะยังออกไปทำงานนี้อยู่ไหม ?, ระบาดวิทยาคลินิก, ตัดคำว่า "เดือนสุดท้าย" ออกจากหัวไม่ได้เลย, จากเห่าสวนกุหลาบ 141, ฝุ่น, ทำไมเราถึงยังตายไม่ได้?, ความหวัง และบทส่งท้าย คัดเลือกข้อมูลใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อความที่สะท้อนการให้ความหมายเกี่ยวกับชีวิต ความเจ็บป่วย ความหวัง เวลา การยอมรับความตาย เป็นข้อความที่ปรากฏการใช้ภาษาเชิงอุปลักษณ์ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างโดเมนต้นทาง (Source Domain) และโดเมนเป้าหมาย (Target Domain) ได้อย่างชัดเจน หน่วยวิเคราะห์ในการวิจัย ได้แก่ คำ วลี ประโยค กลุ่มประโยค และย่อหน้าที่ปรากฏอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ในตัวบท

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย กรอบแนวคิดอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ (Conceptual Metaphor Theory) ของ Lakoff, G. & Johnson, M ศึกษาโครงสร้างทางความคิด (Conceptual System) ที่มนุษย์ใช้ทำความเข้าใจโลก ถ้อยความมนทัศน์ต้นทาง (Source Domain) ไปยังมนทัศน์ปลายทาง (Target Domain) อธิบายแนวคิดนามธรรมผ่านประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม (Lakoff, G. & Johnson, M., 1980) เป็นแนวทางในการระบุ วิเคราะห์ และตีความอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ที่ปรากฏในตัวบท แบบบันทึกข้อมูลอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับบันทึกข้อมูล

ที่เกี่ยวข้องกับถ้อยคำอุปลักษณ์ บริบทที่ปรากฏ โดเมนต้นทาง โดเมนเป้าหมาย และความหมายเชิงมโนทัศน์ที่สะท้อนผ่านการใช้ภาษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยอ่านหนังสือ สู้ดิเว อย่างละเอียดหลายรอบ (Close Reading) เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหา บริบท และลักษณะการใช้ภาษาในตัวบท จากนั้นคัดเลือกข้อความที่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด และบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกข้อมูล พร้อมระบุบริบทการใช้ภาษาและลักษณะของอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ที่ปรากฏในแต่ละข้อความ เพื่อให้ข้อมูลมีความครบถ้วนและสามารถนำไปวิเคราะห์ได้อย่างเป็นระบบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการตามแนวคิดอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้ ระบุถ้อยคำอุปลักษณ์ (Metaphorical Expression Identification) โดยพิจารณาคำ วลี ประโยค หรือข้อความที่มีลักษณะการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบและสามารถตีความเป็นอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ได้ จัดหมวดหมู่อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor Categorization) โดยจัดกลุ่มข้อมูลตามมโนอุปลักษณ์ที่ปรากฏ เช่น ความเจ็บป่วย คือ สงคราม (ILLNESS IS WAR) ความหวัง คือ พลัง (HOPE IS STRENGTH) เวลา คือ ทรัพยากร (TIME IS A RESOURCE) และการยอมรับ คือ ความสงบ (ACCEPTANCE IS PEACE) วิเคราะห์การถ่ายทอดความหมาย (Mapping Analysis) โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโดเมนต้นทางและโดเมนเป้าหมาย เพื่ออธิบายกระบวนการสร้างความหมายและการทำความเข้าใจประสบการณ์ชีวิตภายใต้บริบทของความเจ็บป่วยและความตาย ตีความและสังเคราะห์ข้อมูล (Interpretation and Synthesis) เพื่ออธิบายบทบาทของอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในการก่อรูปความหมายชีวิตเมื่อเผชิญความตาย รวมทั้งวิเคราะห์ว่าระบบอุปลักษณ์ดังกล่าวสะท้อนโลกทัศน์ วิธีคิด และความเข้าใจเกี่ยวกับชีวิต ความหวัง เวลา และความตายในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า หนังสือ สู้ดิเว ปรากฏการใช้อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์อย่างหลากหลายในการก่อรูปความหมายชีวิตเมื่อเผชิญความตาย ได้แก่ “ความเจ็บป่วย คือ สงคราม” “ความหวัง คือ พลัง” “เวลา คือ ทรัพยากร” และ “การยอมรับ คือ ความสงบ” อุปลักษณ์เหล่านี้ทำหน้าที่เป็นกลไกทางความคิดที่ช่วยให้ผู้เขียนสามารถทำความเข้าใจประสบการณ์ความเจ็บป่วย ความทุกข์ ความไม่แน่นอน และความตายผ่านระบบมโนทัศน์ที่มนุษย์คุ้นเคย โดย อุปลักษณ์ “ความเจ็บป่วย คือ สงคราม” สร้างความหมายให้โรคเป็น “ศัตรู” และผู้ป่วยเป็น “นักสู้” ผ่านถ้อยคำ เช่น “สู้กับมะเร็ง” “เอาชนะโรค” และ “ไปต่อ” ขณะที่อุปลักษณ์ “ความหวัง คือ พลัง” ทำให้ความหวังถูกสร้างความหมายเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญในการประคับประคองชีวิตและผลักดันให้มนุษย์ดำรงอยู่ท่ามกลางความไม่แน่นอน ส่วนอุปลักษณ์ “เวลา คือ ทรัพยากร” สะท้อนการรับรู้ว่าเวลาชีวิตเป็นสิ่งมีค่า มีอยู่อย่างจำกัด และสูญเสียได้ จึงควรใช้ไปกับสิ่งที่มีความหมาย ขณะที่อุปลักษณ์ “การยอมรับ คือ ความสงบ” แสดงพัฒนาการทางความคิดจากการต่อต้านความตายไปสู่การยอมรับความไม่เที่ยงของชีวิตอย่างมีสติ อุปลักษณ์ทั้งหมดจึงร่วมกันก่อรูปความหมายชีวิตผ่านลำดับของการต่อสู้ ความหวัง การตระหนักถึงคุณค่าของเวลา และการยอมรับสัจธรรมของความตาย ผลการวิจัย ชี้ให้เห็นว่า การก่อรูปความหมายชีวิตมิได้เกิดจากการใช้อุปลักษณ์แต่ละประเภทโดยลำพัง หากเกิดจากการทำงานร่วมกันของระบบการถ่ายทอดความหมายระหว่างโดเมนต้นทางและโดเมนปลายทาง ทำหน้าที่

เชื่อมโยงประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมกับประสบการณ์เชิงนามธรรม เป็นระบบโน้ตที่ช่วยให้มนุษย์สามารถทำความเข้าใจ ตีกรอง และสร้างความหมายใหม่ให้แก่ชีวิตเมื่อเผชิญความเจ็บป่วย ความไม่แน่นอน และความตายได้อย่างมีนัยสำคัญ

ผลการวิจัยพบว่า หนังสือ สู้ดิวง ปรากฏการใช้สัญลักษณ์เชิงมนทัศน์อย่างหลากหลายในการก่อรูปความหมายชีวิตเมื่อเผชิญความตาย ได้แก่ “ความเจ็บป่วย คือ สงคราม” “ความหวัง คือ พลัง” “เวลา คือ ทรัพยากร” และ “การยอมรับ คือ ความสงบ” อุปลักษณ์เหล่านี้ทำหน้าที่เป็นกลไกทางความคิดที่ช่วยให้ผู้เขียนสามารถทำความเข้าใจประสบการณ์ความเจ็บป่วย ความทุกข์ ความไม่แน่นอน และความตายผ่านระบบโน้ตที่ที่มนุษย์คุ้นเคย โดยเฉพาะอุปลักษณ์ “ความเจ็บป่วย คือ สงคราม” ซึ่งสะท้อนการมองโรคในฐานะ “ศัตรู” และผู้ป่วยในฐานะ “นักสู้” ผ่านถ้อยคำ เช่น “สู้กับมะเร็ง” “เอาชนะโรค” หรือ “ไปต่อ” “อุปลักษณ์” ความหวัง คือ พลัง” แสดงให้เห็นว่าความหวังทำหน้าที่เป็นแรงยึดเหนี่ยวทางจิตใจที่ช่วยประคับประคองมนุษย์ให้ดำรงอยู่ต่อไปท่ามกลางความเปราะบางของชีวิต ขณะที่ อุปลักษณ์ “เวลา คือ ทรัพยากร” สะท้อนการตระหนักว่าเวลาชีวิตเป็นสิ่งมีค่า จำกัด และสูญเสียได้ ส่วนอุปลักษณ์ “การยอมรับ คือ ความสงบ” ยังสะท้อนพัฒนาการทางความคิดจากการต่อต้านความตายไปสู่การยอมรับความไม่เที่ยงของชีวิตอย่างมีสติและความเข้าใจ

ผู้เขียนใช้ประสบการณ์รูปธรรมและมนุษย์คุ้นเคย เช่น “สงคราม” “ทรัพยากร” “พลัง” และ “ความสงบ” เป็นโดเมนต้นทางในการทำความเข้าใจมนทัศน์ปลายทางที่มีลักษณะนามธรรม ได้แก่ ความเจ็บป่วย เวลา ความหวัง และความตาย ผ่านกระบวนการถ่ายโยงความหมายระหว่างโดเมนต้นทางและโดเมนเป้าหมาย ซึ่งช่วยให้ประสบการณ์เชิงอัตวิสัยที่ซับซ้อนสามารถถูกอธิบายและทำความเข้าใจได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น กล่าวคือ การถ่ายโยงมนทัศน์ “สงคราม” ไปสู่ “ความเจ็บป่วย” ทำให้การรักษาโรคถูกมองเป็นการต่อสู้เพื่อความอยู่รอด ขณะที่การถ่ายโยงมนทัศน์ “ทรัพยากร” ไปสู่ “เวลา” ทำให้เวลาถูกมองเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตอย่างแท้จริง

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์มนทัศน์ต้นทางและมนทัศน์ปลายทาง

อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์	มนทัศน์ต้นทาง Source Domain	มนทัศน์ปลายทาง Target Domain	ความหมายที่ก่อรูป
ความเจ็บป่วย คือ สงคราม	สงคราม	ความเจ็บป่วย	ผู้ป่วย คือ “นักสู้” โรค คือ “ศัตรู”
ความหวัง คือ พลัง	พลัง	ความหวัง	ความหวัง คือ แรงขับเคลื่อนการดำรงชีวิต
เวลา คือ ทรัพยากร	ทรัพยากร	เวลา	เวลามีคุณค่า จำกัด และสูญเสียได้
การยอมรับ คือ ความสงบ	ความสงบ	การยอมรับความตาย	ยอมรับสัจธรรม นำไปสู่ความสงบ

จากตารางที่ 1 พบว่า อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์มิได้ทำหน้าที่เพียงเป็นกลวิธีทางภาษาเพื่อสื่อสารประสบการณ์เท่านั้น หากแต่เป็นกลไกสำคัญในการสร้าง จัดระเบียบ และถ่ายทอดความหมายชีวิตภายใต้เงื่อนไขของความทุกข์ ความเปราะบาง และความตาย สะท้อนโลกทัศน์เกี่ยวกับการต่อสู้ ความหวัง การยอมรับ และคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย องค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบ คือ ภาษาเชิงอุปลักษณ์สามารถทำหน้าที่เป็น “พื้นที่ทางปัญญา” (Cognitive Space) ที่ช่วยให้มนุษย์เยียวยาความทุกข์ ปรับกรอบมนทัศน์ และสร้างความหมายใหม่ให้แก่ชีวิตเมื่อเผชิญภาวะวิกฤตและความตาย อันนำไปสู่การตระหนักรู้คุณค่าของปัจจุบัน ความสัมพันธ์ และการดำรงอยู่อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

1. ความเจ็บป่วย คือ สงคราม

อุปลักษณเชิงมนโพนทศน “ความเจ็บป่วย คือ สงคราม” ที่ปรากฏในหนังสือ สู้ดิเว วิเคราะหการใชถ้อยคำ ที่ทำให้โรคมะเร็งถูกมองเป็นศตรู ผู้ป่วยเป็นนักสู้ และการรักษาเป็นสนามแห่งการต่อสู้เพื่อความอยู่รอด ผ่านถ้อยคำ เช่น “สู้” “ชนะ” “แพ้” และ “ไปต่อ” อุปลักษณดังกล่าวสะท้อนว่ามนษยมิได้เผชิญความเจ็บป่วยในฐานะอาการ ทางกายเพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นการต่อรอกับความกลัว ความไม่แน่นอน และความตายในระดับจิตใจและการดำรงอยู่ แสดงให้เห็นบทบาทของภาษาในการสร้างพลังใจ ความหวัง และความหมายของชีวิตท่ามกลางภาวะเปราะบางของมนษย ตัวอย่างเช่น

จากหนังสือสู้ดิเว หน้า 22 กล่าวไว้ว่า “การมีชีวิตอยู่ของเขาอาจไม่มีอะไรที่แน่นอนเลยครับ โรคมะเร็ง อาจจะถูกกลามเพิ่มขึ้น หรืออาจเสียชีวิตจากอะไรก็ได้ แม้เขาอาจจะมีอยู่หรือไม่แล้วก็ตาม แต่การที่ท่านอ่านมาถึงตรงนี้หมายความว่า หนังสือที่บอกเล่าเรื่องราวของเขาเล่มนี้ยังคงอยู่ และจะอยู่ต่อไปเพื่อบอกเล่าเรื่องราวที่เขาเคยต่อสู้มา เรื่องราวของการ ‘สู้ดิเว’” ข้อความสะท้อนการใช้อุปลักษณเชิงมนโพนทศน “ความเจ็บปวด คือ สงคราม” โดยเฉพาะคำว่า คำว่า “ต่อสู้” ในข้อความ “เรื่องราวที่เขาเคยต่อสู้มา” สะท้อนการมองความเจ็บป่วย ในฐานะสงคราม โดยผู้ป่วยถูกมองเป็นนักสู้ ส่วนโรคมะเร็งถูกมองเป็นศตรูที่ต้องเผชิญและเอาชนะ อุปลักษณเหล่านี้ ช่วยก่อรูปความหมายของชีวิต ความตาย และการดำรงอยู่ของมนษยภายใต้ความไม่แน่นอนของชีวิตได้อย่างชัดเจน

จากหนังสือสู้ดิเว หน้า 57 กล่าวไว้ว่า “จากนั้น ก็ใช้เวลาพักฟื้น สู้กับไข้ สู้กับอาการปวดซึ่งทรมานมาก หลังผ่าได้วันเดียว ผมมีไข้สูงมาก 39 – 40 องศาเซลเซียสตลอด โดนเจาะเลือดเพื่อหาว่ามี การติดเชื้อตรงไหน หรือไม่ ปอดแฟบหรือเปล่า” ข้อความสะท้อนอุปลักษณเชิงมนโพนทศน “ความเจ็บป่วย คือ สงคราม” ผ่านคำว่า “สู้กับไข้” และ “สู้กับอาการปวด” ซึ่งทำให้ความเจ็บป่วยและความทรมานถูกมองเป็นศตรูที่ผู้ป่วยต้องต่อสู้และเอาชนะ อุปลักษณนี้สะท้อนให้เห็นการรับรู้ชีวิตในภาวะวิกฤตว่าเป็นสนามแห่งการต่อสู้เพื่อความอยู่รอด

จากหนังสือสู้ดิเว หน้า 83 กล่าวไว้ว่า “ผมไม่ได้เป็นวัยรุ่นที่ป่วยเป็นมะเร็งคนแรกของประเทศไทย ผมไม่ได้เป็นคนเดียวที่ชีวิตและความฝันต้องพังทลายลงเพราะปัญหาสุขภาพแบบฉับพลัน มีอีกหลายคนที่ยาญน้อย ชีวิตกำลังไปได้สวยแล้วพวกเขาก็มาพบกับโรคร้ายที่มาช่วงชิงเวลาในชีวิตของพวกเขาไป แต่พวกเขาเหล่านั้น ก็ยังต่อสู้กับมัน ทุกคนยังคงอยู่บนเวทีของตัวเอง อดทนพยายามต่อสู้กับปัญหาดำเนินชีวิตอย่างงดงาม” ข้อความ สะท้อนอุปลักษณเชิงมนโพนทศน “ความเจ็บป่วย คือ สงคราม” เช่น “ต่อสู้กับมัน” ที่ โดยมองโรคเป็นศตรูที่ต้องเผชิญ อุปลักษณเหล่านี้ ช่วยก่อรูปความหมายชีวิตในฐานะการต่อสู้ การสูญเสีย และการดำรงอยู่ท่ามกลางความไม่แน่นอน ของชีวิตอย่างชัดเจน

จากหนังสือสู้ดิเว หน้า 153 กล่าวไว้ว่า “ผมต้องทำทุกวิถีทางเพื่อต่อสู้กับโรคมะเร็ง ติดเครื่องฟอกอากาศ ทั้งในรถยนต์และในบ้าน ต้องติดตั้งห้องความดันบวก เพื่อให้อากาศมันสะอาดจริง ๆ” ข้อความสะท้อนอุปลักษณ เชิงมนโพนทศน “ความเจ็บป่วย คือ สงคราม” ผ่านคำว่า “ต่อสู้กับโรคมะเร็ง” ทำให้โรคมะเร็งถูกมองเป็นศตรูหรือ ภัยคุกคามที่ผู้ป่วยต้องใช้ทุกวิถีทางในการป้องกันและเอาชนะ นอกจากนี้ การใช้เครื่องฟอกอากาศและห้องความดันบวก ยังสะท้อนการรับรู้พื้นที่ชีวิตเสมือนพื้นที่ปลอดภัยหรือแนวป้องกันในการรับมือกับโรค อุปลักษณดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการรักษาชีวิตและต่อรอกับความไม่แน่นอนของความตายอย่างชัดเจน

โดยสรุป อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ “ความเจ็บป่วย คือ สงคราม” ถูกใช้เพื่อสร้างความหมายให้กับประสบการณ์ของโรคมะเร็งและการเผชิญความตาย ผ่านถ้อยคำ เช่น “ต่อสู้” “ชนะ” “แพ้” และ “ไปต่อ” ซึ่งทำให้ความเจ็บป่วยถูกมองเป็นศัตรูที่มนุษย์ต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อุปลักษณะดังกล่าวสะท้อนการรับรู้ผู้ป่วยในฐานะ “นักสู้” ที่ต้องใช้พลังใจ ความอดทน และความหวังในการต่อกรกับข้อจำกัดของร่างกายและความไม่แน่นอนของชีวิต องค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบ คือ อุปลักษณะ “ความเจ็บป่วย คือ สงคราม” มิได้ทำหน้าที่เพียงอธิบายประสบการณ์ความเจ็บป่วย หากแต่เป็นกลไกทางความคิดที่ช่วยให้มนุษย์สร้างความหมาย พลังใจ และความหวังในการดำรงชีวิต แม้อยู่ภายใต้เงื่อนไขของความเปราะบางและความตาย

2. ความหวัง คือ พลัง

อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ “ความหวัง คือ พลัง” ที่ปรากฏในหนังสือ สู้ดิอะ วิเคราะห์การใช้ถ้อยคำที่ทำให้ “ความหวัง” มิได้เป็นเพียงอารมณ์หรือความปรารถนา หากแต่เป็นพลังทางจิตใจที่ช่วยประคับประคองมนุษย์ให้สามารถดำรงอยู่และก้าวผ่านภาวะวิกฤตของชีวิตได้ อุปลักษณะดังกล่าวสะท้อนว่า ความหวังทำหน้าที่เป็นแรงยึดเหนี่ยวในการสร้างความหมายชีวิต ท่ามกลางความเจ็บป่วย ความสูญเสีย และการเผชิญหน้ากับความตาย อันแสดงให้เห็นบทบาทของภาษาในการเยียวยาจิตใจและหล่อหลอมมนทัศน์ของมนุษย์ต่อการดำรงอยู่ ตัวอย่างเช่น

จากหนังสือสู้ดิอะ หน้า 20 กล่าวไว้ว่า “อาจารย์หมอหนุ่มท่านนี้คิดว่า ตลอดชีวิตที่ผ่านมาของเขานั้นผ่านอะไรมาเยอะพอสมควร ทั้งการอ่านหนังสือ การเฝ้าสังเกตชีวิต การทดลองใช้ชีวิต การเรียนรู้กับทุกสิ่งที่เขาเข้ามาในชีวิตของเขา ทักษะการสอน การเล่าเรื่องที่เขามี มันคงดีไม่น้อย ถ้าหากก่อนที่เขาจะจากไป เขาได้เล่าเรื่องราวและสะท้อนความคิดได้ออกมาเป็นบทความหรือเป็นหนังสือสักเล่ม โดยหวังว่า ผู้คนบางส่วนในสังคมอาจจะได้อะไรจากสิ่งที่เขาเผชิญสิ่งที่ทำให้ชีวิตของเขาต้องมีเวลาเหลือน้อยกว่าปกติและช่วงเวลาเหล่านั้นอาจเป็นช่วงเวลาที่ดีกว่าเดิม” ข้อความสะท้อนอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ “ความหวัง คือ พลัง” อย่างชัดเจน ผ่านคำว่า “ใช้พลังใจ” “ต่อสู้” และ “กอดความหวังนั้นไว้” ทำให้ความหวังถูกมองเป็นพลังหรือสิ่งยึดเหนี่ยวที่ช่วยประคับประคองมนุษย์ให้ดำรงชีวิตต่อไป ขณะเดียวกันคำว่า “กอดความหวังไว้” ยังทำให้ความหวังถูกมองเสมือนวัตถุหรือสิ่งที่สามารถยึดจับและรักษาไว้ได้ อุปลักษณะเหล่านี้สะท้อนว่าความหวังมิใช่เพียงอารมณ์ แต่เป็นพลังสำคัญที่เชื่อมโยงมนุษย์เข้ากับความหมายของการมีชีวิตอยู่ต่อไป

จากหนังสือสู้ดิอะ หน้า 70 กล่าวไว้ว่า “อย่างแรก ผมก็ต้องมีความหวังก่อนว่า ผมจะเป็นคนครึ่งหลัง และแน่นอนเช่นกันที่ผมก็หวังว่าตัวเองจะเป็นคนครึ่งหลังที่ยังมีชีวิตอยู่อีกสองปี เหนือสิ่งอื่นใด ผมยังมีโอกาสรอดชีวิตที่ห้าปีถึง 20 เปอร์เซ็นต์ด้วยผมหวังว่าจะเป็นหนึ่งในนั้น” ข้อความสะท้อนอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ “ความหวัง คือ พลัง” ผ่านคำว่า “มีความหวัง” และ “หวังว่าจะเป็นหนึ่งในนั้น” ซึ่งทำให้ความหวังถูกมองเป็นพลังทางจิตใจที่ช่วยประคับประคองการดำรงชีวิตท่ามกลางความไม่แน่นอนของโรคและความตาย ขณะเดียวกันการกล่าวถึง “โอกาสรอดชีวิต” ยังสะท้อนการมองชีวิตเสมือนการแข่งขันหรือการคัดเลือกที่มีทั้งผู้รอดและผู้พ่ายแพ้ อุปลักษณะเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าความหวังทำหน้าที่เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้มนุษย์ยังคงยึดโยงกับความเป็นไปได้ของการมีชีวิตอยู่ต่อไป แม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบางก็ตาม

จากหนังสือสู้ดิเว หน้า 93 กล่าวไว้ว่า “ผมหวังว่าจะมีหมอที่มีมุมมองต่อการวิจัยที่ดีขึ้นอีกสักกิด ซึ่งส่งผลให้คนไข้จะได้รับการรักษาที่ดีขึ้นจึงพยายามเรียนรู้และฝึกตัวเองมาตลอด จนได้บรรจุเป็นอาจารย์ระดับวิทยาลัยได้ทำงานร่วมกับพี่เพียวและทีมงานคุณภาพ” ข้อความสะท้อนอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ “ความหวัง คือ พลัง” ผ่านคำว่า “หวัง” และ “พยายามเรียนรู้และฝึกตัวเองมาตลอด” ซึ่งทำให้ความหวังถูกมองเป็นแรงผลักดันที่กระตุ้นให้มนุษย์พัฒนาตนเองและก้าวไปข้างหน้า ขณะเดียวกันการกล่าวถึง “การรักษาที่ดีขึ้น” ยังสะท้อนการมองความก้าวหน้าทางการแพทย์ในฐานะการเคลื่อนที่หรือพัฒนาไปสู่สถานะที่ดีกว่า อุปลักษณะเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าความหวังมิได้เป็นเพียงความรู้สึก แต่เป็นพลังสำคัญที่ขับเคลื่อนการเรียนรู้ การทำงาน และการสร้างคุณค่าให้แก่ผู้อื่นผ่านวิชาชีพของตนเอง

โดยสรุป อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ “ความหวัง คือ พลัง” ในหนังสือ สู้ดิเว สะท้อนให้เห็นว่า “ความหวัง” ถูกสร้างความหมายให้เป็นพลังทางจิตใจที่ช่วยประคับประคองมนุษย์ให้สามารถดำรงอยู่ท่ามกลางความเจ็บป่วย ความสูญเสีย และความไม่แน่นอนของชีวิตได้ อุปลักษณะดังกล่าวมิได้ทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดอารมณ์หรือความปรารถนา หากแต่ทำหน้าที่เป็นกลไกทางความคิดที่เชื่อมโยงมนุษย์เข้ากับความหมายของการมีชีวิตอยู่ต่อไป แม้ในสถานการณ์ที่เปราะบางที่สุด นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่า ความหวังมิได้เป็นเพียงพลังในการยื้อชีวิตของปัจเจกบุคคลเท่านั้น แต่ยังเป็นพลังในการส่งต่อกำลังใจ การสร้างคุณค่าแก่ผู้อื่น และการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับตนเองและสังคม อันสะท้อนให้เห็นบทบาทของภาษาในการเยียวยาจิตใจ หล่อหลอมมนทัศน์ สร้างความหมายใหม่ให้แก่ชีวิตเมื่อมนุษย์ต้องเผชิญความทุกข์และความตายอย่างลึกซึ้ง

3. เวลา คือ ทรัพยากร

อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ “เวลา คือ ทรัพยากร” ถ่ายทอดผ่านการใช้ภาษาที่ทำให้ “เวลา” มิได้เป็นเพียงหน่วยวัดเชิงกายภาพที่เคลื่อนไปตามลำดับของชีวิต หากแต่เป็นทรัพยากรอันเปราะบางและมีขอบเขตจำกัดที่มนุษย์ไม่อาจครอบครองได้ ผู้เขียนจึงใช้ประสบการณ์ของความเจ็บป่วยและการเผชิญหน้ากับความตายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในการรื้อถอนมนทัศน์เดิมที่ยึดโยงชีวิตไว้กับอนาคต ความสำเร็จ และการไล่ตามเป้าหมาย นำผู้อ่านกลับมาตระหนักถึงคุณค่าของ “ปัจจุบันขณะ” ในเวลาที่มีความหมายที่สุดของการดำรงอยู่ อุปลักษณะดังกล่าวสะท้อนว่า ภาษาไม่ได้ทำหน้าที่เพียงสื่อสารความคิดหรือประสบการณ์เท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความหมายใหม่ให้กับชีวิต ทำให้มนุษย์มองเห็นคุณค่าของเวลา ความสัมพันธ์ และการมีชีวิตอยู่ท่ามกลางความไม่แน่นอนของโลกและความตายได้อย่างลึกซึ้ง ตัวอย่างเช่น

จากหนังสือสู้ดิเว หน้า 109 กล่าวไว้ว่า “ตอนนี้ฉันกับคำถามนี้มาเลยครี๊บ เพราะตั้งแต่ป่วยมา ต้องยอมรับว่าเราอาจไม่ได้มีโอกาสและเวลาที่จะทำทุกอย่างได้เหมือนเดิมแล้ว ถ้ามองในมุมของการพักผ่อน การที่เราจะไม่ทำงานในช่วงนี้ก็ดูเข้าใจได้มาก ๆ เพราะควรเอาเวลาที่เหลืออยู่ไปใช้ในชีวิตมากกว่า” ข้อความสะท้อนอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ “เวลา คือ ทรัพยากร” ผ่านคำว่า “เวลาที่เหลืออยู่” และ “ไม่ได้มีโอกาสและเวลาที่จะทำทุกอย่างได้เหมือนเดิม” ซึ่งทำให้เวลาในชีวิตถูกมองเป็นทรัพยากรอันจำกัดที่ลดน้อยลงเมื่อเผชิญความเจ็บป่วย อุปลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเริ่มเปลี่ยนมุมมองจากการใช้ชีวิตเพื่อการทำงานและอนาคต ไปสู่การให้คุณค่ากับการใช้เวลาที่เหลืออยู่เพื่อการมีชีวิตและประสบการณ์ที่มีความหมายต่อตนเองมากกว่า

จากหนังสือสู้ดิอะ หน้า 151 กล่าวไว้ว่า “การได้มาพูดคุยกับน้องนี้เป็นเรื่องที่เกินความคาดหวังของชีวิตผมไปมาก หนึ่งในชั่วโมงที่อยู่บนเวทีนี้มีคุณค่ากับผมมากจริง ๆ และมันอาจจะเป็เวทีสุดท้ายของผมแล้วก็ได้ ผมไม่มีทางรู้ว่าพรุ่งนี้ผมจะตื่นมาแล้วยังปกติแบบนี้ไหม ผมอาจจะไม่สามารถพูดอะไรแบบนี้ได้แล้ว และผมอาจจำไม่ได้ด้วยซ้ำว่าเคยมาพูดงานนี้ แต่ในขณะที่ชีวิตยังให้ออกาสผมปกติมากพอที่จะไปพูดกับน้อง รวมถึงการที่ผมยังสามารถมาเขียนโพสต์นี้ได้ ผมว่า วันนี้ผมโคตรโชคดีเลยครับ ขอให้ ‘วันนี้’ ที่มีความสุขครับ” ข้อความสะท้อนอุปลักษณเชิงมนทัศน์ “เวลา คือ ทรัพยากร” ผ่านคำว่า “หนึ่งในชั่วโมง...มีคุณค่ามาก” “วันนี้” และ “ชีวิตยังให้ออกาสผม” ซึ่งทำให้เวลาในชีวิตถูกมองเป็นทรัพยากรอันเปราะบางและมีคุณค่าที่อาจสูญเสียไปได้ทุกเมื่อ ขณะเดียวกันการกล่าวว่า “อาจจะเป็เวทีสุดท้ายของผม” ยังสะท้อนการตระหนักถึงความไม่แน่นอนของชีวิตและความตาย อุปลักษณดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนให้คุณค่ากับการมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน และมองทุกช่วงเวลาที่ยังสามารถสื่อสาร ใช้ชีวิต และสร้างความหมายให้ผู้อื่นได้ เป็น “โอกาส” อันล้ำค่าของการดำรงอยู่

จากหนังสือสู้ดิอะ หน้า 186 กล่าวไว้ว่า “ผมเคยสนในเรื่องพวกนี้มากพอ ๆ กับคุณแหละครับ แต่เชื่อผมเถอะ คุณจะไม่คิดถึงมันเลย ถ้าคุณกำลังจะตาย พอเราไม่ต้องเสียเวลาให้กับเรื่องเล็ก ๆ พวกนั้นแล้ว คุณจะมีสมาธิมากพอที่จะโฟกัสกับอาหารตรงหน้า โฟกัสกับการวิ่ง โฟกัสกับอากาศบริสุทธิ์ที่คุณยังสามารถหายใจเอามันเข้าไปในปอดของคุณได้ โดยไม่มีอาการเจ็บหน้าอกแบบผม คุณลองมองความสวยงามของธรรมชาติ มองรอยยิ้มของคนรอบข้าง และเสียงหัวเราะของคนที่คุณรัก มันพิเศษมาก ๆ เลยที่คุณยังทำสิ่งเหล่านี้ได้” ข้อความสะท้อนอุปลักษณเชิงมนทัศน์ “เวลา คือ ทรัพยากร” ผ่านคำว่า “ไม่ต้องเสียเวลา” ทำให้เวลาในชีวิตถูกมองเป็นทรัพยากรอันมีค่า ขณะเดียวกันการ “โฟกัสกับอาหารตรงหน้า” “อากาศบริสุทธิ์” และ “เสียงหัวเราะของคนที่คุณรัก” ยังสะท้อนการมองปัจจุบันเป็นพื้นที่แห่งคุณค่าของการมีชีวิต อุปลักษณดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการเผชิญหน้ากับความตายทำให้ผู้เขียนเปลี่ยนมุมมองจากการยึดติดกับเรื่องเล็กน้อยหรือสิ่งภายนอก ไปสู่การตระหนักถึงคุณค่าของประสบการณ์ธรรมชาติและความสุขที่เกิดขึ้นในปัจจุบันขณะของชีวิต

โดยสรุป อุปลักษณเชิงมนทัศน์ “เวลา คือ ทรัพยากร” ถูกใช้เพื่อสะท้อนการรับรู้ว่าเวลาชีวิตของมนุษย์มีอยู่อย่างจำกัดและไม่อาจควบคุมได้ ผู้เขียนจึงให้ความสำคัญกับ “วันนี้” และ “ช่วงเวลาตรงหน้า” มากกว่าการไล่ตามความสำเร็จหรือความคาดหวังในอนาคต อุปลักษณดังกล่าวทำให้เวลาไม่ได้เป็นเพียงสิ่งที่ผ่านไป แต่เป็นทรัพยากรที่ควรใช้กับความสัมพันธ์ ความสุข และการดำรงชีวิตอย่างมีความหมาย องค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบคือ ภาษาเชิงอุปลักษณสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกปรับมนทัศน์ของมนุษย์ต่อเวลา จากเดิมที่มองเวลาเป็นเครื่องมือของการแข่งขันและความสำเร็จ ไปสู่การมองเวลาในฐานะ “พื้นที่ของการมีชีวิตอยู่” ซึ่งช่วยให้มนุษย์ตระหนักถึงคุณค่าของปัจจุบันและใช้ชีวิตอย่างลึกซึ้งมากขึ้น

4. การยอมรับ คือ ความสงบ

ในหนังสือ สู้ดิอะ อุปลักษณเชิงมนทัศน์ “การยอมรับ คือ ความสงบ” หมายถึง การเผชิญความเจ็บป่วย ความไม่แน่นอน อีกทั้งความตายด้วยความเข้าใจและยอมรับความเป็นจริงของชีวิต โดยไม่ปฏิเสธหรือหวาดกลัวเกินไป ผู้เขียนใช้ถ้อยคำ เช่น “ยอมรับมัน แล้วไปกันต่อ” และ “เราต้องตาย” เพื่อสะท้อนว่าการปล่อยวางความยึดติดและอยู่กับปัจจุบัน จะช่วยให้มนุษย์เกิดความสุขทางจิตใจ และสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้อย่างมีความหมาย แม้อยู่ท่ามกลางภาวะวิกฤต ตัวอย่างเช่น

จากหนังสือผู้ดิเว หน้า 77 กล่าวไว้ว่า “การเลือกที่จะมองสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิตม่ว่าจะดีหรือร้าย ว่าเป็น ‘ของขวัญ’ แทนที่จะมองสิ่งที่ไม่ดี แต่เราเลือกที่จะมองสิ่งที่มีอยู่ แล้วเอ็นจอยกับมันผมเอ็นจอยที่แต่ละวันผมยังได้เดิน ได้ยิ้ม ได้กิน ได้หัวเราะ ได้รัก และได้ใช้ชีวิต” ข้อความสะท้อนอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ “การยอมรับ คือ ความสงบ” ผ่านการมองสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตเป็น “ของขวัญ” ซึ่งทำให้ประสบการณ์ทั้งดีและร้ายถูกมองเป็นสิ่งที่มีความค่าและควรยอมรับ มากกว่าการต่อต้านหรือจมอยู่กับความสูญเสีย ขณะเดียวกันการเลือก “มองสิ่งที่มีอยู่” และ “เอ็นจอยกับมัน” ยังสะท้อนการอยู่กับปัจจุบันและการให้คุณค่ากับสิ่งเล็ก ๆ ในชีวิต อุปลักษณะแสดงให้เห็นการยอมรับช่วยให้มนุษย์เกิดความสงบทางจิตใจ และสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความหมายแม้อยู่ท่ามกลางความไม่แน่นอนของชีวิตและความตาย

จากหนังสือผู้ดิเว หน้า 175 กล่าวไว้ว่า “ธันวาคม 2565 ติดตามผลการรักษาครั้งแรกที่สามเดือน ผลเอกซเรย์คอมพิวเตอร์บอกว่าก้อนเนื้อที่ปอดผมมีขนาดเล็กลง และมะเร็งไม่มีการกระจายไปที่อวัยวะอื่นเพิ่มเติม ตัวโรคในภาพรวมยังคงสงบ แต่ก่อนในสมองไม่เป็นเช่นนั้น เนื่องจากยาที่ผมได้นั้นผ่านเข้าสมองน้อยมาก เชื้อมะเร็งในเนื้อสมองผมจึงเรื้อรัง ผมได้เรียนรู้ว่า ชีวิตเราโคตรไม่แน่นอน สุดท้ายเราต้องตายและเราไม่รู้ว่ามันจะเป็นวันไหน” ข้อความสะท้อนอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ “การยอมรับ คือ ความสงบ” ผ่านการตระหนักว่า “ชีวิตเราโคตรไม่แน่นอน” และ “สุดท้ายเราต้องตาย” ซึ่งแสดงให้เห็นการยอมรับความจริงของชีวิตและความตายอย่างตรงไปตรงมา ขณะเดียวกันคำว่า “ตัวโรคยังคงสงบ” และ “เชื้อมะเร็งในเนื้อสมองผมจึงเรื้อรัง” ยังสะท้อนการมองโรคมะเร็งเสมือนสิ่งมีชีวิตที่สามารถสงบหรือเคลื่อนไหวได้ อุปลักษณะเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับความไม่แน่นอนของโรคและความตายด้วยความเข้าใจและการยอมรับ มากกว่าการปฏิเสธหรือหวาดกลัวต่อสิ่งที่ควบคุมไม่ได้

โดยสรุป อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ “การยอมรับ คือ ความสงบ” ในหนังสือ ผู้ดิเว มิได้ทำหน้าที่เพียงอธิบายสถานะทางอารมณ์ของผู้ป่วยเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกทางภาษาที่ใช้สร้างความหมายใหม่ ให้ความเจ็บป่วยและความตาย จากเดิมที่ความตายมักถูกมองเป็นจุดสิ้นสุดอันน่าหวาดกลัว กลับถูกเปลี่ยนให้เป็น “ความจริงธรรมชาติ” ที่มนุษย์สามารถเผชิญและอยู่ร่วมกับมันได้อย่างสงบ ผ่านถ้อยคำที่สะท้อนการปล่อยวาง การอยู่กับปัจจุบัน และการตระหนักถึงความไม่แน่นอนของชีวิต ผู้เขียนมิได้เสนอการต่อสู้เพื่อเอาชนะความตาย แต่เสนอ “การทำความเข้าใจความตาย” ในฐานะส่วนหนึ่งของการดำรงอยู่ ลดความกลัวและการยอมรับข้อจำกัดของมนุษย์อย่างตรงไปตรงมา อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ “การยอมรับ คือ ความสงบ” ไม่ได้ทำหน้าที่เพียงเป็นเครื่องมือทางภาษาเพื่อสื่อสารประสบการณ์เท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็น “กลไกเยียวยาทางความคิด” (Cognitive Healing Mechanism) ที่ช่วยปรับกรอบมนทัศน์ของมนุษย์ต่อความเจ็บป่วยและความตาย กล่าวคือ เมื่อผู้เขียนเปลี่ยนวิธีมองความตายจาก “ศัตรู” ไปสู่ “สิ่งธรรมดาของชีวิต” ภาษาจึงกลายเป็นพื้นที่สร้างความสงบทางจิตใจ และช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความหมายได้แม้อยู่ภายใต้ภาวะวิกฤต อุปลักษณะดังกล่าวยังเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับหลักพุทธธรรมเรื่อง อุเบกขา (การปล่อยวาง) และการยอมรับไตรลักษณ์ หรือ “กฎธรรมชาติ” ในทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ อนิจจัง (ความไม่เที่ยง) กล่าวคือสรรพสิ่งทั้งหลายไม่คงที่ มีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็เสื่อมสลายหรือดับไปในที่สุด ไม่สามารถคงสภาพเดิมอยู่ได้ ทุกขัง (ความเป็นทุกข์) กล่าวคือ การถูกบีบคั้นด้วยกฎธรรมชาติ ทำให้สิ่งต่าง ๆ ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ทำให้เกิดความไม่สบายกายไม่สบายใจ และอนัตตา (ความไม่ใช่ตัวตน) กล่าวคือ ทุกสิ่งในโลกไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง ไม่อยู่ในอำนาจของเรา เราไม่สามารถบังคับได้ ไม่ว่าจะเป็นร่างกาย จิตใจ หรือสิ่งของต่าง ๆ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า หนังสือ สู้ดิอะ ใช้อุปลักษณเชิงมนทัศน์อย่างหลากหลายในการก่อรูปความหมายชีวิต เมื่อเผชิญความตาย อุปลักษณที่ปรากฏเด่นชัด ได้แก่ “ความเจ็บป่วย คือ สงคราม” “ความหวัง คือ พลัง” “เวลา คือ ทรัพยากร” และ “การยอมรับ คือ ความสงบ” อุปลักษณเหล่านี้มิได้ทำหน้าที่เพียงเป็นกลวิธีทางภาษาเชิงเปรียบเทียบ หากเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดกรอบคิดและการรับรู้ของผู้เขียนต่อความเจ็บป่วย ความไม่แน่นอน และความตาย เช่น การใช้ถ้อยคำว่า “สู้กับมะเร็ง” “ช่วงชิงเวลา” หรือ “ชีวิตยังไม่จบ” สะท้อนการมองชีวิตในฐานะพื้นที่แห่งการต่อสู้และการดำรงอยู่ท่ามกลางข้อจำกัดของเวลาและสภาวะทางร่างกาย ขณะเดียวกัน ตัวบทยังสะท้อนพัฒนาการทางความคิดจากการต่อต้านความตายไปสู่การยอมรับความไม่แน่นอนของชีวิต ผ่านการใช้อุปลักษณที่สัมพันธ์กับความสงบ การปล่อยวาง และการดำรงอยู่กับปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าอุปลักษณเชิงมนทัศน์มิได้เป็นเพียงปรากฏการณ์ทางภาษา แต่เป็นกระบวนการสำคัญในการก่อรูปความหมายชีวิตของมนุษย์เมื่อเผชิญภาวะวิกฤต

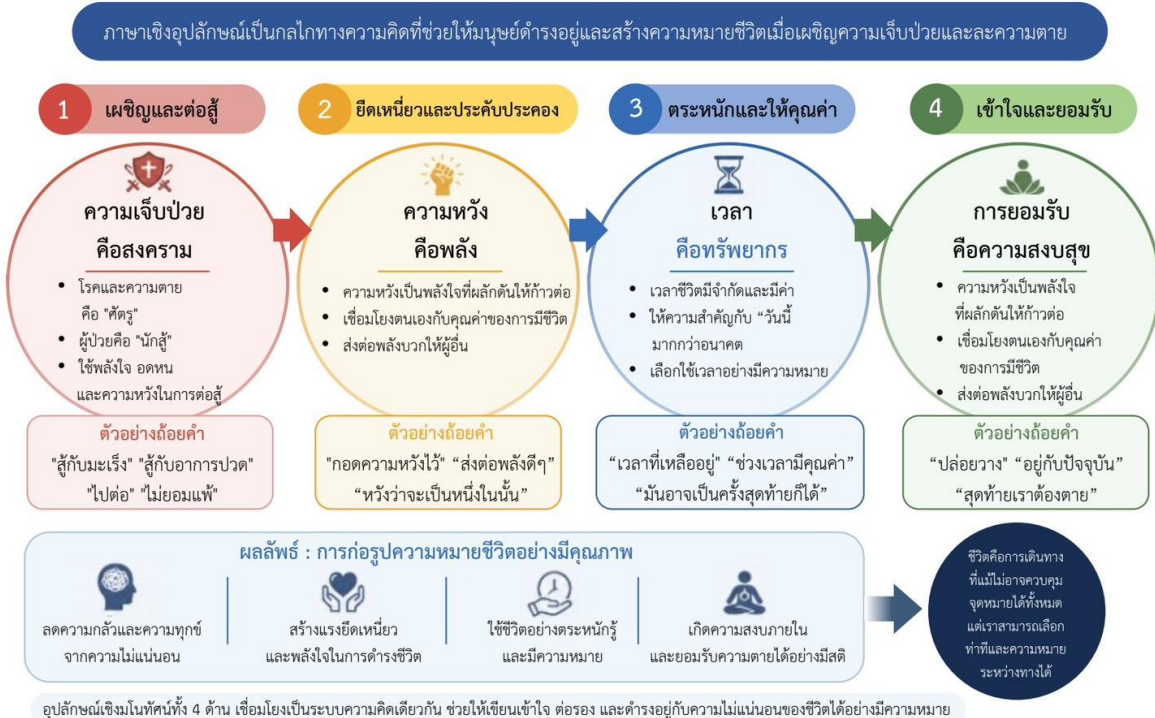
สอดคล้องกับแนวคิดอุปลักษณเชิงมนทัศน์ Lakoff, G. & Johnson, M. ที่ว่าอุปลักษณมิใช่เพียงกลวิธีทางภาษา แต่เป็นโครงสร้างทางความคิด (Conceptual System) ที่มนุษย์ใช้ทำความเข้าใจโลก ถ้ายอมมนทัศน์ต้นทาง (Source Domain) ไปยังมนทัศน์ปลายทาง (Target Domain) เพื่ออธิบายแนวคิดที่เป็นนามธรรมผ่านประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม (Lakoff, G. & Johnson, M., 1980) กล่าวคือ มนุษย์มักอาศัยมนทัศน์ที่จับต้องได้ เช่น “สงคราม” “พลัง” หรือ “ทรัพยากร” มาใช้ในการอธิบายประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมและยากต่อการทำความเข้าใจโดยตรง เช่น ความเจ็บป่วย เวลา และความตาย อุปลักษณ “ความเจ็บป่วย คือ สงคราม” ปรากฏผ่านถ้อยคำ เช่น “สู้กับมะเร็ง” “สู้กับอาการปวด” และ “เอาชนะโรค” ซึ่งสะท้อนการมองผู้ป่วยเป็น “นักสู้” และโรคเป็น “ศัตรู” ที่ต้องเผชิญหน้า ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนา วงษ์ไทย เรื่อง “คนไทยกับมนทัศน์การต่อสู้” ที่พบว่า “การต่อสู้” เป็นประสบการณ์พื้นฐานที่ฝังลึกอยู่ในระบบความคิดของมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์ต้องเผชิญการแข่งขัน การเอาชีวิตรอด และความขัดแย้งมาตั้งแต่อดีต (นันทนา วงษ์ไทย, 2561) จนทำให้มนทัศน์เกี่ยวกับ “สงคราม” ถูกนำมาใช้เป็นกรอบในการอธิบายสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตอย่างแพร่หลาย ดังนั้นการใช้อุปลักษณเกี่ยวกับ “สงคราม” ในตัวบทจึงมิได้เป็นเพียงการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบ หากแต่สะท้อนระบบความคิดที่ยังรากอยู่ในประสบการณ์ร่วมของมนุษย์และสังคมไทยร่วมสมัยอย่างลึกซึ้ง ขณะเดียวกัน อุปลักษณ “เวลา คือ ทรัพยากร” ปรากฏผ่านการกล่าวถึง “เวลาที่เหลืออยู่” หรือ “ช่วงชิงเวลาในชีวิต” สะท้อนการรับรู้ว่าเวลาชีวิตเป็นสิ่งมีค่า จำกัด และสูญเสียได้ นอกจากนี้ ยังพบอุปลักษณ “ความหวัง คือ พลัง” ซึ่งทำให้ความหวังถูกมองเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญในการประคับประคองชีวิตท่ามกลางความไม่แน่นอน ผ่านถ้อยคำ เช่น “กอดความหวังไว้” หรือ “ส่งต่อพลังดี ๆ” ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ ณรงค์กรณ รอดทรัพย์ ที่พบว่า มโนอุปลักษณเกี่ยวกับ “ความหวัง” ในภาษาไทยมักถูกสร้างความหมายในฐานะแรงผลักดันหรือพลังที่ช่วยให้มนุษย์ก้าวผ่านความยากลำบากและจินตนาการถึงอนาคตที่ดีกว่า (ณรงค์กรณ รอดทรัพย์, 2561) อันสะท้อนบทบาทของภาษาในการเยียวยาจิตใจและสร้างพลังทางความคิดให้แก่มนุษย์ นอกจากนี้ อุปลักษณ “การยอมรับ คือ ความสงบ” ยังสะท้อนการตระหนักรู้และยอมรับความตายในฐานะสัจธรรมของมนุษย์ ผ่านถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยวาง การอยู่กับปัจจุบัน และการตระหนักว่า “สุดท้ายเราต้องตาย” ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับชีวิต

และความตายในมิติทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมองว่ามนุษย์ไม่อาจหลีกเลี่ยงความตายได้ เนื่องจากชีวิตเป็นสภาวะที่ไม่เที่ยง อีกทั้งชีวิตและความตายมิใช่สิ่งตรงข้าม หากแต่เป็นส่วนหนึ่งของวัฏจักรธรรมชาติเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ยมลภัทร ภัทรคุปต์ ที่พบว่า การทำความเข้าใจสัจธรรมของการเกิดและการดับช่วยให้มนุษย์สามารถสร้างความหมายใหม่ให้แก่ความตาย จาก “สิ่งน่าหวาดกลัว” ไปสู่ “สภาวะธรรมที่สามารถยอมรับได้” อันนำไปสู่การลดความทุกข์ทางจิตใจและการดำรงชีวิตอย่างมีสติและความเข้าใจมากยิ่งขึ้น (ยมลภัทร ภัทรคุปต์, 2553)

อุปลักษณ์เชิงมนโพนทน์ในหนังสือ สู้ดิเว มิได้ทำงานแยกขาดออกจากกัน แต่เชื่อมโยงเป็นระบบมนโพนทน์เดียวกันในการก่อรูปความหมายชีวิตเมื่อเผชิญความตาย กล่าวคือ มนุษย์เริ่มต้นจาก “การต่อสู้” กับความเจ็บป่วย ใช้ “ความหวัง” เป็นพลังในการประคับประคองตนเอง ตระหนักถึง “คุณค่าของเวลา” ที่มีอยู่อย่างจำกัด และท้ายที่สุดนำไปสู่ “การยอมรับ” ความไม่เที่ยงของชีวิตอย่างสงบ อันสะท้อนว่า ภาษาเชิงอุปลักษณ์มิได้เป็นเพียงเครื่องมือสื่อสารประสบการณ์เท่านั้น แต่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างโลกทัศน์ เยียวยาความทุกข์ และหล่อหลอมความเข้าใจของมนุษย์ต่อชีวิตและความตายอย่างลึกซึ้ง

องค์ความรู้ใหม่

โมเดลการก่อรูปความหมายชีวิตผ่านอุปลักษณ์เชิงมนโพนทน์ ในหนังสือ สู้ดิเว

ภาพที่ 1 โมเดลการก่อรูปความหมายชีวิตผ่านอุปลักษณ์เชิงมนโพนทน์

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า หนังสือ สู้ดิอะ ใช้อุปลักษณะเชิงมนทัศน์อย่างหลากหลายในการก่อรูปความหมายชีวิต เมื่อเผชิญความตาย โดยอุปลักษณะสำคัญ ได้แก่ “ความเจ็บป่วย คือ สงคราม” “ความหวัง คือ พลัง” “เวลา คือ ทรัพยากร” และ “การยอมรับ คือ ความสงบ” อุปลักษณะเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นกลไกทางความคิดที่ช่วยให้มนุษย์สามารถทำความเข้าใจ ต่อรอง และดำรงอยู่ร่วมกับความไม่แน่นอนของชีวิตได้อย่างมีความหมาย สะท้อนให้เห็นบทบาทของภาษาในการสร้างโลกทัศน์ เยียวยาความทุกข์ และหล่อหลอมความเข้าใจที่มีต่อชีวิตและความตาย อุปลักษณะเหล่านี้เกิดจากการถ้อยความหมายระหว่างโดเมนต้นทาง (Source Domain) ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมและมนุษย์คุ้นเคย เช่น สงคราม พลัง ทรัพยากร และความสงบ ไปสู่ โดเมนปลายทาง (Target Domain) ซึ่งเป็นมนทัศน์นามธรรม ได้แก่ ความเจ็บป่วย ความหวัง เวลา และความตาย ส่งผลให้ประสบการณ์ที่ซับซ้อนและยากต่อการอธิบายสามารถถูกทำความเข้าใจผ่านกรอบความคิดที่เป็นรูปธรรม อุปลักษณะดังกล่าวทำหน้าที่เป็นกลไกทางความคิดช่วยให้มนุษย์สามารถทำความเข้าใจ ต่อรอง และดำรงอยู่ร่วมกับความไม่แน่นอนของชีวิตได้อย่างมีความหมาย สะท้อนบทบาทของภาษาในการสร้างโลกทัศน์ เยียวยาความทุกข์ และหล่อหลอมความเข้าใจของมนุษย์ที่มีต่อชีวิตและความตาย สามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาวาทกรรมความเจ็บป่วย การสื่อสารด้านสุขภาพ จิตวิทยาการเยียวยา และการศึกษาภาษาเชิงอัตถิภาวนิยม เพื่อเข้าใจว่าภาษามีบทบาทอย่างไรในการสร้างพลังใจและความหมายชีวิตของมนุษย์ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคลากรทางการแพทย์ ผู้ป่วย และครอบครัว เพื่อสร้างความเข้าใจต่อประสบการณ์ความเจ็บป่วยและความตายอย่างลึกซึ้งมากขึ้น สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการใช้อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ในตัวบทประเภทการเล่าเรื่องความเจ็บป่วยรูปแบบอื่น เช่น บันทึกชีวิต ผู้ป่วยระยะท้าย สื่อสังคมออนไลน์ หรือวรรณกรรมร่วมสมัย เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการสร้างความหมายชีวิตในบริบทที่แตกต่างกัน รวมทั้งอาจขยายการศึกษาไปสู่วาทกรรมเกี่ยวกับสุขภาพจิต ความสูญเสีย หรือภาวะวิกฤตทางสังคม ทำความเข้าใจบทบาทของภาษาในการเยียวยาและสร้างความหมายของมนุษย์ในมิติที่กว้างขึ้น การวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ในหนังสือ สู้ดิอะ ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือทางปัญญา (Cognitive Tool) ที่สำคัญในการจัดระเบียบและปรับเปลี่ยนมุมมองความหมายของชีวิตเมื่อเผชิญหน้ากับความตาย ผลการศึกษาสรุปเชิงสังเคราะห์ได้ว่า กระบวนการสร้างความหมายของผู้ป่วยมีลักษณะเป็นพลวัตแปรเปลี่ยนจากการใช้กรอบคิดเชิงรุกรานเพื่อรับมือวิกฤต (ความเจ็บป่วย คือ สงคราม) ไปสู่การตระหนักรู้ข้อจำกัดของการดำรงอยู่ (เวลา คือ ทรัพยากร/ความหวัง คือ พลัง) ลงท้ายด้วยการประสานประโยชน์ภายในเพื่อยอมรับสัจธรรม (การยอมรับความสงบ) ซึ่งพิสูจน์ว่า ภาษาไม่ใช่เพียงเครื่องมือในการสื่อสาร แต่เป็นโครงสร้างการรู้คิดที่ช่วยให้มนุษย์ก้าวข้ามวิกฤตเชิงอัตถิภาวะได้

เอกสารอ้างอิง

- กฤตไท ธนสมบัติกุล. (2566). สู้ดิอะ. (พิมพ์ครั้งที่ 38). กรุงเทพมหานคร: คับบุ๊ก.
 ณรงค์กร รอดทรัพย์. (2561). มโนอุปลักษณะแสดงอารมณ์หวัง ความใฝ่ฝัน หรือจินตนาการในภาษาไทย.

- นรากร ชินพิมาย และพิชญาวี ทองกลาง. (2568). อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ในสำนวนภาษาถิ่นโคราช. วารสารเสียงธรรม จากมหายาน, 11(3), 153-168.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2561). คนไทยกับมนทัศน์การต่อสู้. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 18(2), 193-220.
- พระธีรพล ฌณฐโก บัวทอง และคณะ. (2569). ศึกษาวิเคราะห์พุทธตรรกวิทยากับการพิจารณาความตาย. วารสาร ชัยภูมิปริทรรศน์, 9(1), 91-98.
- พระมหาสมุทร กนตาโก (เสริมจันทร์). (2562). วิเคราะห์อัตถิภาวนิยมในพุทธปรัชญาเถรวาท. ใน ดุษฎีนิพนธ์ พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสิริปัญญาคุณ และคณะ. (2562). ศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวทางปฏิบัติต่อความตายในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 6(4), 84-96.
- ยมลภัทร ภัทรคุปต์. (2553). อุปลักษณ์ความตายในหนังสือธรรมะ. ใน วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรทัย ชินอัครพงศ์. (2557). การศึกษาคำดำในภาษาไทยตามแนววรรณศาสตร์พันธุ์และวัจนปฏิบัติศาสตร์. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Johnson Metaphors We live by*. Chicago: University of Chicago Press.